

Joan Serra i Josep Molins: la història viva de l'esport sabadellenc

Alex Holgado Fernández

Joan Serra i Josep Molins són dos testimonis de l'esport d'elit sabadellenc dels anys quaranta i cinquanta. Joan Serra participà en competicions internacionals com a nedador i waterpolista amb el Club Natació Sabadell i la selecció espanyola. Josep Molins destacà en l'atletisme internacional com a esportista i entrenador. Partint dels seus testimonis, l'entrevista mostra les diferències en la concepció de l'esport abans i ara i com la construcció de noves instal·lacions i l'associacionisme van ser claus en la professionalització i l'augment de la pràctica esportiva a la ciutat.

Joan Serra i Josep Molins són, sens dubte, dues figures mítiques de l'esport sabadellenc. Serra, exjugador de waterpolo del Club Natació, va ser un pioner en la pràctica esportiva d'elit, desenvolupant la seva carrera durant la segona meitat dels anys quaranta i primers dels cinquanta. Per la seva banda, Molins va sorgir als cinquanta i mai no ha deixat de treballar en el món de l'atletisme local.

Joan Serra Llobet (Sabadell, 1927) ha estat el porter de waterpolo mític del Club Natació Sabadell. Amb unes qualitats innates per mantenir-se elevat dins l'aigua, va debutar amb la selecció a Lisboa amb només 17 anys, substituint Cruells, l'anomenat el 'Zamora aquàtic', i trencant la tradició de formar l'equip nacional només amb jugadors del CN Barcelona. Va ser 23 vegades internacional i olímpic a Londres 1948 i Hèlsinki 1952, amb la qual cosa va inaugurar la llista de nedadors i waterpolistes olímpics del Club.

El 1951, va participar amb la selecció espanyola que va guanyar l'or als Jocs del Mediterrani que es van celebrar a Alexandria (Egipte).

Les noves instal·lacions que gestiona la Federació Catalana de Natació a Sant Oleguer porten el seu nom, igual que les pistes d'atletisme han estat batejades com Josep Molins.

Jospe Molins Montes (Sabadell, 1933) va ser pioner de l'atletisme internacional a Sabadell, primer com a esportista i després com a entrenador.

Entre 1955 i 1966, va participar cinc vegades en el Mundial de Cros, amb un sisè lloc a Sheffield (1964); va ser olímpic en 1.500 m als Jocs de Roma 1960 (on va arribar a les semifinals de la prova dels 1.500 m), va guanyar dues medalles als Jocs Iberoamericans i es va adjudicar desenes de grans premis internacionals. Va guanyar dotze títols de campió d'Espanya de 1.500 i 10.000 m i establí rècords en 3.000, 5.000 i 4x1.500 m.

Com a tècnic, va ser responsable de l'equip internacional júnior del Mundial de Cros, exercí de professor a l'Escuela de Entrenadores i va crear l'equip femení de cros de la JAS, campió d'Espanya el 1976 i d'on van sortir, entre d'altres, Carme Valero o Glòria Pujol.

ARRAONA- Vostès representen dues etapes bàsiques en el món esportiu de la ciutat.

MOLINS- Quan jo vaig començar a fer esport, de jovenet, el Joan era ja una figura. Havia participat en uns jocs olímpics!

A- Però l'esport encara no tenia la repercussió social d'avui dia.

SERRA - No, ni de bon tros. Era el porter de la selecció i només se sabia en l'àmbit del Club Natació.

M- És veritat. Potser jo el coneixia perquè anava a nedar al Club.

A- Així doncs, vostè també va començar fent natació?

M- En aquells anys, als qui ens agradava l'esport fèiem una mica de tot. Jo era un marrec i anava al Club perquè vivíem a prop dels Morral.

S- Jo jugava a waterpolo només els estius: no hi havia piscina coberta. A l'hivern practicàvem el bàsquet.

A- Com és que vostè va escollir el waterpolo, un esport força estrany si s'hi pensa una mica?

S- Gens d'estrany! Al Club s'hi juga des dels inicis, el 1916. I abans de la guerra hi va haver un equip boníssim: els anomenats "hongaresos del Vallès", als qui només guanyava el Barcelona. Hi eren els Morral, Montllor, Serrano, Torres, Altimira, Vilas, Climent... Jo vaig succeir a la porteria el Climent Montllor, a qui també convocaven quan es feia una preselecció.

M- Aquest Montllor havia estat l'encarregat dels telers on treballava la meva mare, al carrer Antoni Cusidó.

A- De manera que vostè, Joan Serra, va continuar una tradició arrelada al Club. Però una tradició, diguem-ne, molt limitada.

S- Al Sabadell de final de la guerra, hi havia una elit del règim, constituïda pels fabricants, els filadors i els acabadors; la resta només ens dedicàvem a treballar i tirar endavant com podíem. I el Club Natació no era ben vist pels qui dirigien la ciutat.

A- Per què?

S- Perquè la majoria dels socis del Club eren excombatents, de la zona republicana, és clar. Com que era una entitat d'esportistes, gent jove, molts havien estat mobilitzats per les milícies de la Repù-

Fotografia 1. L'equip del Club Natació al Campionat d'Espanya de Waterpolo, a la piscina del Lago, a Madrid, anys quaranta. Els que apareixen a la fotografia són V. Serra, Vidal, J. Serra, Montllor i Morral (drets) i Solsona, Serrano, Vilas i Poveda (ajupits). Autor desconegut. Procedència: *Setanta-cinc anys del Club Natació Sabadell: 1916-1991* [direcció: Josep Costajussà i Oliver], Barcelona: [s. n.], 1991, p. 306.

Fotografia 3. Partit de la selecció espanyola als Jocs Olímpics de Londres de 1948, on es pot veure una parada de Joan Serra. Autor desconegut. Procedència: *Setanta-cinc anys del Club Natació Sabadell: 1916-1991* [direcció: Josep Costajussà i Oliver], Barcelona: [s. n.], 1991, p. 313.

Fotografia 2. Alineació de mitjans dels anys quaranta, a la piscina del Club, i hi apareixen: V. Serra (no identificat), Picó, Vidal i Perelló (drets) i Solsona, J. Serra i Kotnik (ajupits). Autor desconegut. Procedència: *Setanta-cinc anys del Club Natació Sabadell: 1916-1991* [direcció: Josep Costajussà i Oliver], Barcelona: [s. n.], 1991, p. 308.

blica. Alguns van morir i d'altres van tornar ferits. Un cop acabada la guerra, tothom va haver de donar explicacions.

M- Alguns es van exiliar a França i després, en tornar, els interrogaven.

S- Això mateix. Les autoritats els demanaven la fitxa, els preguntaven què havien fet. A alguns els havien retingut, encara que a tots els deixaven en llibertat. La qüestió és que el Club no era ben vist perquè estava format per gent de classe popular o republicana.

A- *Hi havia una entitat esportiva que en fos el contrapunt?*

S- El Club de Tennis. I era un "coto cerrado". Els fundadors i els socis eren gent de molta categoria social.

M- Si féssim una analogia amb l'actualitat, es podria dir que el Club Natació era d'esquerres i el de Tennis, de dretes.

A- *Quan va canviar aquesta identificació política?*

S- Es va anar diluint de mica en mica. Però just acabada la guerra, el Club va estar a punt de desaparèixer. La Falange va entrar a la Junta Directiva i el Club va passar a integrar-se a Educación y Descanso.

A- *No obstant això, no va acabar de fer-se efectiva aquesta integració.*

S- Jo crec que sí, però molt aviat l'alcalde Marçet hi va intervenir per restituir la independència del Club. Va argumentar que era una societat civil que tenia vida pròpia i així va poder continuar funcionant de manera autònoma.

A- *Fins i tot la seva massa social va experimentar un creixement.*

S- Hi va anar entrant gent jove, nous socis, juntes noves que no tenien res a veure amb la guerra, i es va fomentar l'esport.

M- Jo era un d'aquells nous socis. M'hi vaig fer als set anys. I a casa no parlàvem del Club Natació, sinó del "Club". En aquells temps, cap dels joves no pensava a fer ciclisme ni futbol ni res: tot era anar a banyar-nos al Club.

S- Era conegut arreu de la ciutat, sí. Però n'hi havia que no volien que el seu fill anés al Club per allò que hem esmentat de la mala fama política. I no hi havia motius, perquè allà només s'hi anava a fer esport; res més.

A- *Quins esports s'hi feien?*

S- Natació i waterpolo a l'estiu, i bàsquet i atletisme a l'hivern. Recordo amb estimació el Tatjer, el Carrasco i el Cruells, que ens ensenyaven alguna cosa d'atletisme.

M- Hi havia secció d'atletisme, al Club.

S- També hi havia molta afició al frontó, tant a mà com amb raqueta.

A- *És certa la impressió que hom té d'aquells anys com d'una època amb persones d'una gran vocació esportiva i escassetat de mitjans?*

S- No hi havia calés, no. Gens. Però els qui feien esport, ho feien superant totes les adversitats, com la falta d'instal·lacions.

M- Nosaltres anàvem a córrer a l'esplanada dels eucaliptus, al terreny on hi havia la clínica dels leprosos, l'actual Taulí. Hi havies d'anar amb molt de compte per no topar amb les arrels dels arbres.

A- *Vostè va començar a córrer en la Joventut Atlètica Pensament, no?*

M- Al principi encara funcionava com a Joventut Excursionista Pensament, però els van fer canviar el nom perquè semblava que era massa dels de l'altre bàndol.

A- *L'excursionisme no en tenia gaire, de bona fama, després de la guerra.*

M- La raó era semblant a la del Club Natació: molts excursionistes havien lluitat al cantó rojo.

A- *Fins quan va durar la precarietat d'instal·lacions?*

M- L'any 1950, Educación y Descanso –suposo que mitjançant la intervenció de l'alcalde Marçet– ens va deixar un solar davant del Ciervo, a la carretera de Barcelona, i nosaltres mateixos ens vam fer un estadi. Recordo que quan venien atletes de fora, a competir, sempre guanyàvem nosaltres perquè les corbes de la pista eren massa tancades i els corredors se sortien de la carrera. I la corda no arribava als 200 metres.

A- *Tot i així, disposar d'un estadi va ser fonamental per a l'atletisme local.*

M- I tant que sí. L'atletisme no va funcionar una mica fins que no vam tenir aquest "quarter general". Igual que la piscina del carrer dels Montcada per al Club. Les instal·lacions són bàsiques.

A- *Llavors, la intervenció d'Educación y Descanso va ser clau.*

M- Per als atletes sabadellencs va ser un bon paraigua. A més de cedir el solar, la seva infraestructura organitzativa ens permetia anar a competir a trenta o quaranta corredors locals a Madrid, València o allà on se celebrés un Campionat d'Espanya o de Catalunya. Hi anàvem com a representants de la delegació de Sabadell i era l'única manera de poder sortir a competir.

A- I les federacions?

M- Existien, però es pot ben dir que, aquí a Sabadell, els atletes que vam sortir com a tals va ser gràcies al suport de la delegació del Frente de Juventudes. Era aquest organisme el que organitzava, per exemple, els Campionats de Sabadell; me'n recordo perfectament que es marcava una pista amb calç a un terreny que hi havia a la carretera de Prats. Estem parlant de la segona meitat dels anys quaranta...

A- Qui dirigia aquesta delegació local?

M- Doncs els mateixos de la junta de la Joventut Atlètica: un tal Solà, que era el president; el meu pare; el Jaume Jové, que havia estat entrenador i "mainadera" de joves atletes durant molts i molts anys; el Josep Companys, que treballava al Banc Sabadell i n'era el secretari; el Josep Urpí, que ens deixava el pati de casa seva per fer-hi un sot i poder saltar amb perxa...

A- Era ben bé una manera de fer artesanal, fruit de l'esforç d'iniciatives personals.

M- Sí, i es pot dir que ha estat així durant tota la història de l'atletisme sabadellenc. L'única cosa que va mantenir l'atletisme després de la guerra va ser l'esforç d'aquestes quatre persones.

S- Cal entendre que, en aquella època, per fer esport, s'havia de tenir una afició monumental.

A- En aquestes circumstàncies de limitacions materials, era impossible especialitzar-se en una altra modalitat que les carreres de fons.

M- Pràcticament, era l'únic que es podia fer, sí. Els entrenaments consistien a anar a córrer fins al pont de Castellar i tornar. L'any 1952, ja hi havia equip oficial de cros; llavors pujàvem fins a Matadepera.

A- Com va canviar aquest panorama per esdevenir "Ciudad piloto del deporte español" deu anys després?

M- El primer salt endavant es va produir arran de la construcció del primer estadi que hem esmentat. El següent es va produir amb les instal·lacions de Sant Oleguer, amb el senyor Colomer de president de la JAS i Burrull com a alcalde.

S- En aquest sentit, el Club també va fer un pas clau quan, el 1946, va instal·lar els primers filtres a la piscina. Abans d'això, eren pocs a qui els agradava banyar-se a la piscina. Cal tenir en compte que s'omplia d'aigua neta al maig i no es tornava a canviar fins a la Festa Major, a l'agost... L'aigua es tornava de color verd i jo m'he entrenat fins i tot amb capgrossos a la piscina. Els filtres i el clor van propiciar la pujada del nombre de socis.

A- La cobertura de la piscina, l'any 1959, amb Antoni Monés, va suposar una segona embranzida. El paper dels alcaldes Marcet i Burrull sembla prou decisiu.

M- Amb Burrull, l'esport en general a Sabadell es va revifar. A les pistes de Sant Oleguer va posar una il·luminació amb garanties, i es van construir l'estadi de la Nova Creu Alta i les piscines municipals de Sant Oleguer. Des de l'Ajuntament va apostar per l'esport, primer com a regidor d'esports i després com a alcalde.

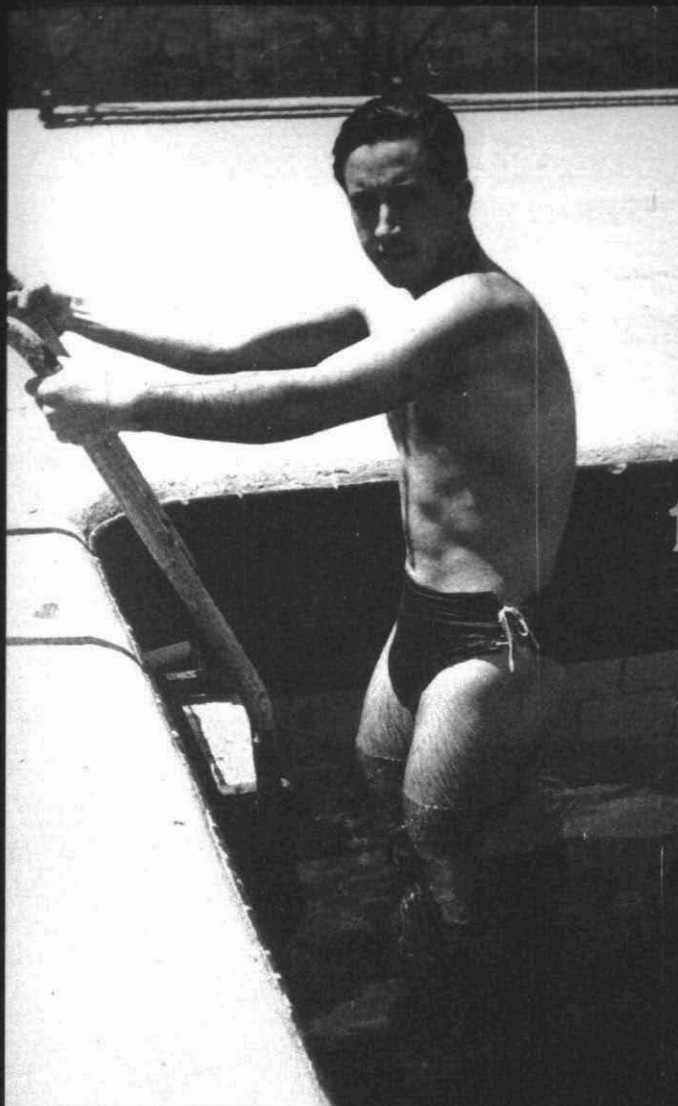
A- Vostè va participar directament en aquesta aposta.

M- Sí. En aquells temps jo vivia a Madrid. M'entrenava i estudiava atletisme a la Residencia Moscardó, que era com la Blume d'ara, i ajudava l'equip de la regidoria d'esports, on també hi era Casablanca, patrocinant l'esport als col·legis, revisant les obres de les noves instal·lacions, etc.

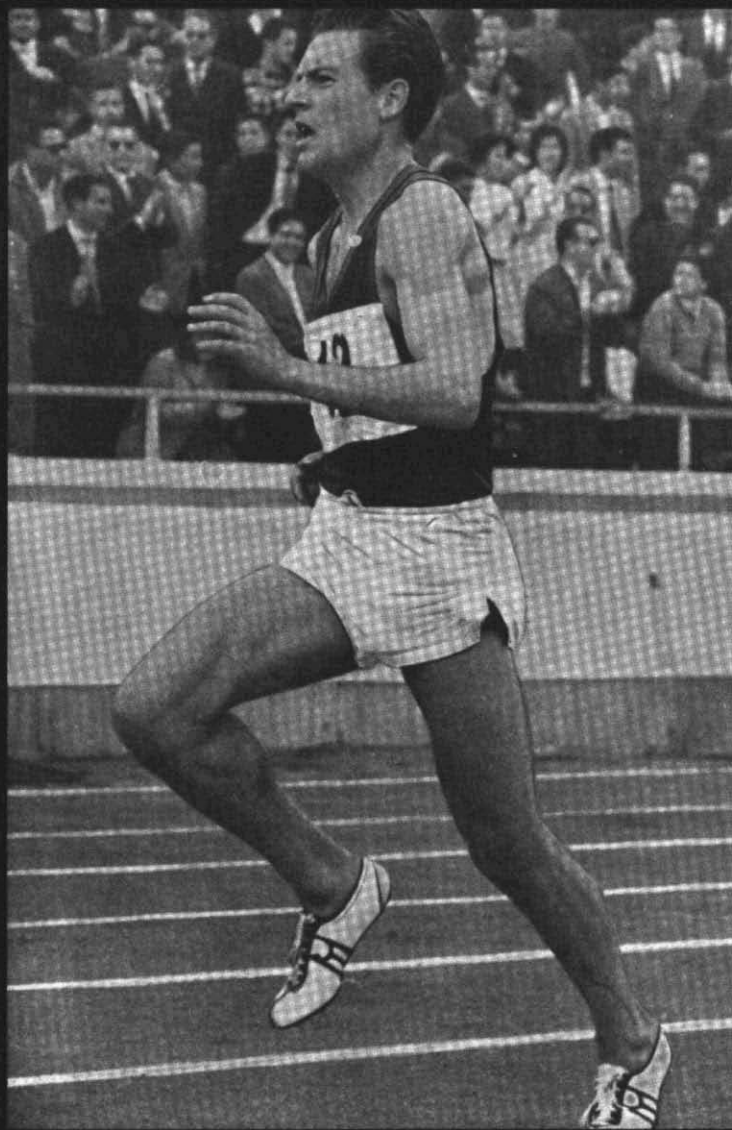
A- En aquest sentit, potser una altra clau va ser l'arribada a Sabadell d'entrenadors professionals i amb coneixements contrastats.

S- Jo vaig començar amb el Josep Vilanova, que també entrenava a atletisme, i el Màxim Vilas. Eren socis del Club. Després, quan el Club va anar agafant nivell, van anar a buscar el Clemente, que venia del Barcelona, i, més endavant, el Joan Gamper, fill del fundador del FC Barcelona. Però els entrenadors professionals i estrangers, que aportaven coses noves, eren sempre al CN Barcelona.

M- L'ànima de l'atletisme aquí va ser el Jaume Jové. I els mateixos atletes érem els que ens especia-

Fotografia 4. *Joan Serra l'any 1950 a la piscina exterior del Club Natació Sabadell. Autor desconegut. (Arxiu Club Natació Sabadell).*

Fotografia 5. *Josep Molins a la prova Trofeo Canguro, a l'Estadio Universitario de Madrid, any 1953. (Arxiu Josep Molins).*

Fotografia 6. Cross de Sant Sebastià al bosc de Can Deu, any 1958. (Arxiu Josep Molins).

Fotografia 7. Intent de rècord Guinness de la Joventut Atlètica Sabadell del relleu 100x400 masculí. Pistes de Sant Oleguer, 15 d'octubre de 1995. (Arxiu Josep Molins).

Fotografia 8. Josep Molins portant la flama olímpica dels jocs de Barcelona, al seu pas per Sabadell. 16 de juny de 1992. (Arxiu Josep Molins).

litzàvem. D'aquí vam sortir els entrenadors per a les diferents disciplines; jo m'ocupava dels fondistes. De fet, jo vaig ser durant una llarga temporada l'únic entrenador a la JAS. Era quasi bé un professional: em guanyava la vida amb això i les classes als col·legis.

A- Abans, però, va fer tot un periple com a atleta.

M- Amb divuit anys vaig fer-me voluntari per a la mili, perquè això significava una mena de beca per poder entrenar en condicions. Vaig fitxar per l'Espanyol, que era un club molt simpatitzant dels militars, i mai no vaig passar pel quarter. Els millors atletes del país estaven a l'Espanyol i l'entrenador era Manuel Cutier, de qui vaig aprendre molt. Hi vaig ser-hi un any més per agraïment.

A- A continuació, el 1957, va fitxar pel FC Barcelona.

M- Aquí ja hi havia cèntims pel mig. Era just abans dels Jocs Olímpics de Roma. I jo vaig tenir un entrenador alemany, Waldemar Hesler, un dels millors del món, amb el qual ens va portar a Friburg –a tres o quatre atletes– el Samaranch, que estava a la Diputació com a subdelegat del Consejo Superior de Deportes. La Federació Catalana també va contractar uns entrenadors, com el finlandès Olhi Vhiro o el suec Gunnar Welber, i tots els atletes d'elit catalans anaven a l'Estadi de Montjuïc a entrenar amb ells.

A- Va començar a haver-hi interès oficial a promocionar els esportistes.

M- En aquella època, jo passava deu mesos l'any fora de casa. Érem un grup que voltàvem per tot el món.

A- Eren ja professionals...

M- Ho érem, sí; però sense que es digués.

A- El 1962 va fitxar pel Natació Barcelona perquè li van oferir una plaça a la Diputació. Com va anar això?

M- Els dirigents del Natació Barcelona eren gent de categoria i em van demanar que reforcés el seu equip d'atletisme. Com que pagar-me no podien fer-ho, tenien relació amb la Diputació i em van proposar fer-me càrrec del manteniment de la Biblioteca Central, al carrer del Carme de Barcelona.

A- No calia passar una oposició?

M- Sí, i s'hi van presentar un centenar de persones per la plaça! Però jo haig de dir que em van dir que no em preocupés, que jo hi entrava segur. Tot i

així, jo sóc molt meticulós i manetes i vaig anar amb un mecànic per aprendre com funcionaven les instal·lacions de calefacció, els motors, etc. De manera que vaig fer l'examen impecable i després el president del Barcelona em va cridar per felicitar-me i dir-me que no calia que em recomanessin perquè havia tret el número u.

A- L'arribada del professionalisme va minvar la capacitat de Sabadell per produir esportistes d'elit?

M- D'atletes de nivell internacional, en surten. Però se'n van allà on poden pagar, és clar. A la JAS no hi ha diners per retenir-los.

S- Potser sí que ha afectat negativament, el professionalisme. L'esport es viu d'una altra manera i els pares volen que els nois progressin per guanyar diners.

M- Abans, tots anàvem junts a entrenar, érem una colla d'amics. El problema d'ara és que no es vol renunciar a res i els caps de setmana tothom vol anar-se'n. A més, Sabadell tradicionalment ha estat més una ciutat de practicants, no pas d'espectadors, i això no afavoreix el desenvolupament professional dels esports.

Joan Serra: "L'esport no tenia el reconeixement d'avui dia"

Joan Serra és una figura mítica en l'esport de Sabadell. A banda dels boxejadors Joan Muñoz i Josep Montllor, presents a Amsterdam 1928, va ser el primer olímpic de la història esportiva moderna de la ciutat. Ell va inaugurar el llistat de figures del Club Natació que tant de relleu va donar a Sabadell arreu.

Però el reconeixement general no li va arribar fins a la febre olímpica de Barcelona 1992. De fet, la manera de viure l'esport, a la seva època, era molt diferent de l'actualitat. Les dificultats per poder practicar el waterpolo començaven a la ciutat mateix.

S- Jo treballava en un despatx de teixits i vaig tenir problemes així que em van seleccionar. M'ho deien molt clar a l'empresa: no podia anar-me'n amb l'equip nacional i faltar a la feina.

A- Fins a quin punt viatjar amb la selecció es feia incompatible amb la feina?

S- Al principi, quan els viatges eren curts, a Madrid o voltants, l'empresa no ho veia amb bons

Fotografies 9 i 10. Josep Molins i Joan Serra en l'actualitat, durant l'entrevista. Autor: Alex Holgado.

ulls, però ho tolerava. Va ser més endavant, quan la selecció va començar a sortir a l'estranger en gires d'una setmana, quan els retrets ja van ser molt seriosos. Era normal.

A- Com va acabar aquest estira i arronsa?

S- El 1946, el seleccionador Àngel Sabata, que era també l'entrenador del Club Natació Barcelona –un club amb moltes vinculacions amb els estaments del poder–, va gestionar que enviessin al meu cap una carta des de la Delegación de Deportes, que llavors presidia el general José Moscardó.

A- Quin efecte va tenir?

S- La carta, en un to molt amable i solemne, firmada pel general en persona, demanava que l'empresa tingués en compte que jo estava defensant el meu país. Quan la va rebre, el meu cap es va quedar parat i es van acabar els problemes. Cal esmentar que era una situació molt nova a la ciutat; l'esport no tenia el grau de reconeixement que avui dia té.

Josep Molins: “La iniciativa privada va ser la clau”

Per Josep Molins, dues són les causes de la difusió de Sabadell com una ciutat d'esportistes: la construcció d'instal·lacions per centralitzar la pràctica esportiva i les entitats esportives. L'associacionisme de la ciutat n'ha estat la clau.

M- La iniciativa privada, com en tots els àmbits, va propiciar primer l'aparició dels clubs i després, amb determinats noms que van liderar les juntes directives, el salt endavant als anys seixanta i setanta.

A- En aquest darrer fet, quin paper van tenir les institucions oficials?

M- Esports com l'atletisme o la natació necessiten el suport oficial, sobretot per millorar les instal·lacions i promocionar l'esport. I aquí, a Sabadell, va ser molt important la col·laboració entre els clubs i l'Ajuntament i la Diputació.

A- Vostè va crear i entrenar l'equip femení campió d'Espanya de cros, amb la Carme Valero, que va arribar a ser campiona del món. Com va ser possible?

M- Per mèrits de la Carme, evidentment, que té una mentalitat de campiona i això és innat. Després,

val a dir que va treballar al meu negoci durant nou anys i jo li deia que primer era l'atletisme, la qual cosa li permetia entrenar-se les hores que necessitava. Però en honor a la veritat, haig de dir que després ella volia recuperar les hores i en feia més que la resta de dependents.

A- Aleshores és veritat que els millors esportistes són també els millors en altres aspectes de la vida quotidiana?

M- Jo sempre dic que no hi ha cap campió que sigui babau. ●